

посягань заходи, передбачені Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» [3];

– для захисту прав та представництва своїх інтересів викривач може користуватися всіма видами правової допомоги, передбаченої Законом України «Про безоплатну правову допомогу», або залучити адвоката самостійно [4].

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що ряд заходів щодо забезпечення безпеки такої особи також передбачено у КПК України [1], але без прив'язки до категорії осіб, які нами розглядаються. Тобто викривачі як особи, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції можуть виступати у якості свідка у кримінальному провадженні, чи особи, яка співпрацює зі слідством (уклала угоду про визнання винуватості).

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. № 11–12. № 13. Ст. 88.

2. Про запобігання корупції від 14.10.2014 № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2014. № 46. Ст. 2047.

3. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1994. № 11. Ст. 51.

4. Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо викривачів корупції від 17.10.2019.

Топорецька Зоряна Миколаївна,

доцент кафедри кримінального процесу
та криміналістики Навчально-наукового
інституту права Київського національного
університету імені Тараса Шевченка,
кандидат юридичних наук, доцент

РОЛЬ СУСПІЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ В ОБРАННІ ДЕРЖАВОЮ МОДЕЛІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ГРАЛЬНИМ БІЗНЕСОМ

Європейські глобальні цінності поступово стають частиною національних цінностей України, проникаючи в усі сфери суспільного життя [1]. В частині грального бізнесу, всі без

виключення країни Європи дозволяють його організацію на території своєї держави. Проте, розуміючи суспільну шкідливість цього явища, публічне управління ринком гравального бізнесу здійснюється в суспільних інтересах, тобто жорсткий контроль суспільно шкідливої діяльності та водночас фінансування за рахунок коштів від цього суспільно шкідливого виду діяльності корисних цілей для невизначеного кола людей: освіта (Велика Британія), спорт (Франція), охорона навколишнього природного середовища, лікування онкохворих людей (Данія), фінансування капітального будівництва закладів освіти та охорони здоров'я (Греція), фінансування капітального будівництва стадіонів, басейнів та інших спортивних споруд (Польща) [2, с. 50].

Для ефективного розділення національних та глобальних цінностей вбачається важливим розуміння поділу цінностей. Як зазначає О. Радченко важливим є поділ цінностей на первинні, базові та інструментальні. До первинних відносять життєві ресурси як матеріально-фізичні блага. Базовими є невелика частина найбільш цінних та найбільш стійких для певної спільноти ідеалів, цілей стратегічного суспільного розвитку, що складають кістяк ціннісної системи суспільства. За цими цінностями, як правило, й називаються відповідні суспільства: комуністичне, ісламське, християнсько-демократичне, ліберально-демократичне, патерналістичне тощо (на цьому рівні маємо місток між цінністю та державним режимом). Нарешті, інструментальними є цінності (правові норми, традиції), що суттєво полегшують отримання первинних матеріальних цінностей. Найважливішою інструментальною цінністю є влада, адже вона дає змогу розпоряджатися не тільки первинними матеріальними, але й почасти духовними та майже цілком іншими інструментальними цінностями [3, с. 275]. Переслідуючи виключно національні базові цінності, мусульманські країни забороняють гравальний бізнес в своїй країнах та встановлюють жорстке покарання за його незаконну організацію.

Звісно, що гравальний бізнес не є цінностями суспільства, адже є суспільно шкідливим видом діяльності. Але саме національні та глобальні цінності впливають на вибір моделі публічного управління гравальним бізнесом, адже не секрет, що повна заборона гравального бізнесу є більш шкідливою для

суспільства, ніж його регулювання певного виду, яке завжди є жорсткішим порівняно з іншими видами діяльності.

Виходячи з суспільних цінностей саме тому, країни, вводячи кримінальну відповідальність за організацію незаконного грального бізнесу, відносять його до злочинів проти громадського (суспільного) порядку та моральності. Лише в Україні незаконний гральний бізнес є злочином у сфері господарської діяльності, що є неправильним з позицій публічного управління. Детально цю проблему автор з М. Погорецьким вже досліджували і надавали пропозиції щодо удосконалення чинного кримінального законодавства в частині необхідності віднесення незаконного грального бізнесу до злочинів проти громадського порядку та моральності та обов'язкового встановлення особи потерпілого під час розслідування цього виду злочинів [4, с. 10-23].

В цьому контексті важливою є теза, що публічне управління, на відміну від державного управління, характеризується іншими механізмами впливу на об'єкти управління, адже не завжди виконання певних норм забезпечується примусом, часто застосовуються переконання, надання певних матеріальних чи інших ресурсів або інші заохочення. В публічному управлінні гральним бізнесом «ставка робиться» саме на цінності суспільства і користь суспільства.

The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (Організація економічного співробітництва та розвитку) є міжнародною організацією, діяльність якої спрямована на формування кращої політики для кращого життя. Як зазначає директор OECD Marcos Bonturi, жодна демократія не процвітає, якщо її громадяни не процвітають. Але сьогодні дуже низький рівень довіри до державних установ свідчить про те, що занадто багато людей відчують, що уряди їх провалюють свою роботу. Уряди повинні зробити більше для того, щоб реагувати на потреби громадян [5]. Фактично публічне управління означає довіру громадян до Уряду, делегування їм виконання своїх цілей та дотримання суспільних цінностей, захисту інтересів суспільства. Якщо Уряд чи інші гілки влади діють не в інтересах суспільства, громадянське суспільство, використовуючи демократичні інструменти впливу на владу, корегує її поведінку або ж змінює владу.

Існує тісний зв'язок між державою та суспільством в процесі реалізації публічного управління певною сферою: суспільство визначає певні цінності, якими має керуватись держава, здійснюючи управління певною сферою та одночасно делегує їм такі повноваження, але в той же час і держава, здійснюючи таке управління, делегує ряд функцій представникам громадянського суспільства через залучення громадських організацій як організаторів певного бізнесу або через залучення таких організацій до розподілу і витрачання коштів, які надходять від грального бізнесу.

Таким чином публічне управління гральним бізнесом – це результат суспільного договору між державою та суспільством, згідно якого держава дозволяє на своїй території організацію та проведення азартних ігор (як суспільно шкідливого виду діяльності) на умовах максимального захисту членів суспільства від шкідливого їх впливу через використання владних повноважень та за умови компенсування суспільству негативних наслідків грального бізнесу суспільно-корисними проектами, які реалізуються та фінансуються ним.

Список використаних джерел:

1. Амельченко Н. Цінності об'єднаної Європи. Лабораторія законодавчих ініціатив. 2013. URL: http://parlament.org.ua/upload/docs/European_Values.pdf.
2. Погорецький М.А., Топорецька З.М. Гральний бізнес: історія та правове регулювання. – К.: ВД «Дакор», 2014. 92 с.
3. Радченко О. Антропологічна природа ціннісної системи суспільства / О. В. Радченко // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2008. Вип. 2 (21). С. 275–282.
4. Погорецький М.А., Топорецька З.М. Розслідування зайняття гральним бізнесом: процесуальні й криміналістичні засади: монографія. – К.: Алерта, 2015. – 250 с.
5. The Directorate for Public Governance // <https://www.oecd.org/gov/oecd-work-on-public-governance-2020.pdf>